

TEMATICKÉ OKRUHY K BAKALÁŘSKÉ ZKOUŠCE ZÁKLADY PSYCHOPATOLOGIE

Bc. obor Psychologie

1	a Poruchy čítí a vnímání Kvantitativní: senzorická hyper- a hypoestezie. Kvalitativní: agnozie, psychosenzorické poruchy, iluze, halucinace. Jejich vztahy ke specifickým tělesným nebo duševním poruchám.
	b Předmět a pojetí psychopatologie Pojetí duševní normality, duševního zdraví a duševní poruchy či choroby; symptom, syndrom, diagnóza (nemoc). Obecné příčiny vzniku duševních poruch genetické, prenatální, perinatální, postnatální – s příklady..
2	a Poruchy vnímání bolesti Příčiny a význam akutní bolesti, její výskyt u poruchových psychických stavů. Somatopatologie a psychopatologie syndromu chronické bolesti, psychické a sociální příčiny vzniku, projevů v chování a přetrvávání psychosomaticky podmíněné chronické bolesti.
	b Etické a právní problémy psychopatologie Otázky právní odpovědnosti při duševních poruchách. Etické nesnáze s diagnostickým „značkováním“ při označování psychopatologickými pojmy, se sdělováním informací o psychiatricky diagnostikovaných osobách, s jejich (ne)souhlasem s vyšetřením a léčbou. Přiznávání a odebírání občanských práv a povinností z důvodů duševní poruchy.
3	a Poruchy obrazotvornosti Patologické denní snění u dětí; u dospělých. Chorobně přebujelá a chorobně chudá představivost. Pseudologia fantastica. Vztahy poruch obrazotvornosti k duševnímu stavu a vývojovému stupni jedince, popř. ke specifickým duševním poruchám..
	b Organicky podmíněné duševní poruchy u dětí Povaha, příčiny, psychické projevy, osobní a sociální účinky, popř. možnosti léčby u hyperaktivní poruchy, dětské mozkové obrny, dětské epilepsie, popř. s afázií.
4	a Poruchy myšlení I Myšlení zpomalené, překotné, zabíhavé, ulpívavé, inkoherentní, autistické, myšlenkový záraz. Jejich vztahy k věku, tělesnému a duševnímu stavu, specifickým psychickým poruchám.
	b Organicky podmíněné duševní poruchy u dospělých I Organicky podmíněné duševní poruchy – celková charakteristika, primární a sekundární organický psychosyndrom. Příčiny, psychické projevy, a účinky u organických demencí s příklady alespoň tří druhů onemocnění. Možnosti léčby.

5	a	Poruchy myšlení II Myšlení katatymní, paralogické, magické. Vtíravé myšlenky, bludy a jejich druhy. Jejich vztahy ke specifickým poruchovým tělesným stavům či psychickým poruchám.
	b	Organicky podmíněné duševní poruchy u dospělých II Příčiny, psychické projevy, a účinky u organické amnézie, delirií, organicky podmíněných poruch osobnosti. Možnosti léčby.

6	a	Poruchy pozornosti Roztržitost a rozptýlenost. Paraprosexie, hypoprosexie, aprosexie, hyperprosexie a jejich vztahy ke specifickým tělesným stavům či psychickým poruchám
	b	Pervazivní vývojové poruchy v dětství Porucha autistického spektra, infantilní demence, Rettův a Hellerův syndrom. Jejich příčiny, projevy, sociální význam, možnosti léčby.

7	a	Poruchy paměti Kvantitativní: hypermnézie, hypomnézie. Kvalitativní: deteriorace paměti, amnézie, paramnézie. Jejich vztahy ke specifickým tělesným či psychickým poruchám.
	b	Poruchy příjmu potravy a vyměšování u dětí Neorganická enuréza a enkopréza, porucha příjmu jídla v dětství, pika v dětství.

8	a	Poruchy komunikačních funkcí Poruchy na úrovni foneticko-fonologické, syntaktické, morfologické, lexikální, pragmatické. Jejich vztah ke specifickým poruchovým tělesným stavům či psychickým poruchám.
	b	Poruchy chování v dětství a dospívání Poruchy chování a delikvence v dětském věku a v dospívání. Tři příklady různých poruch z hlediska jejich příčin, projevů a možností nápravy.

9	a	Poruchy pudu obživného Anorexie, bulimie, sitofobie, pica. Jejich vztahy ke specifickým psychickým poruchám.
	b	Neurotické poruchy u dospělých Hlavní druhy úzkostných neurotických poruch – fobie, čistě úzkostné poruchy, obsedantně-kompulzivní poruchy. Jejich příčiny a mechanismy vzniku a funkce podle alespoň dvou teoretických výkladů; jejich projevy v prožívání a chování a jejich účinky na nemocného a na jeho okolí. Možnosti léčby.

10	a	Poruchy orientačního instinktu a poruchy pudu sebezáchovného Jejich abnormní či patické zesílení, nebo oslabení či utlumení - s příklady; sebepoškozování, sebevražedné jednání. Jejich vztahy ke specifickým psychickým poruchám.
	b	Disociativní a somatoformní poruchy, konverzní poruchy Disociativní amnézie, fuga, stupor, trans; konverzní poruchy hybnosti, citlivosti a čivosti. Možné příčiny, projevy, účinky v jedinci a v jeho prostředí, možnosti léčby.

11	a	Poruchy sexuálního pudu Poruchy kvantitativní – erotomanie, sexuální dysfunkce; kvalitativní – v pohlavní identifikaci, v preferenci sexuálních objektů, v sexuální aktivitě.
	b	Patologické reakce na stres a psychotrauma Akutní stresová či traumatická reakce, posttraumatická porucha, stresem vyvolané poruchy přizpůsobení v dětství a v dospělosti. Příčiny, projevy, diagnostika, možnosti léčby.

12	a	Poruchy rodičovského pudu Týrání, zneužívání, zanedbávání dítěte; přehnaná citová vazba. Jejich vztahy ke specifickým diagnostickým kategoriím.
	b	Emoční a sociální poruchy v dětství Separační porucha, fobická porucha, tiková porucha, sociální úzkostná porucha, porucha sourozenecké rivality. Jejich odlišující znaky od obdobných poruch v dospělosti, diagnostická vodítka, pravděpodobné příčiny a psychické mechanismy, vnější příznaky, možnosti léčby.

13	a	Globální poruchy emotivity Citová labilita, apatie, ambivalence, hyperemocionalita, účelové emoční reakce. Jejich případné vztahy k abnormním tělesným či duševním stavům nebo poruchám.
	b	Psychosomatické poruchy Psychofyzilogické a psychosomatické poruchy. Výklad alespoň dvou odlišných pojetí vzniku, projevů a účinků psychicky podmíněných tělesných onemocnění v životě jedince a jeho sociálního okolí, jeho ilustrace příklady alespoň dvou takových nemocí, možnosti léčby.

14	a	Poruchy specifických citů Poruchy citů strachu, úzkosti, smutku – fobie, patický afekt, deprese; poruchy vyšších citů. Vztahy výskytu a poruch specifických citů k normalitě nebo duševním poruchám.
	b	Poruchy příjmu potravy u dospívajících a dospělých Mentální anorexie, mentální bulimie. Přejídání a psychogenní zvracení spojené s jinými psychickými poruchami. Příčiny, osobní a rodinné dispozice, projevy v prožívání a v chování, diagnostika, možnosti léčby.

15	a	Poruchy nálad Znaky patických nálad: intenzita, trvání, příčiny, ovlivnitelnost, vliv na chování. Nálada apatická, dráždivá, expanzivní, paradoxní, manická, depresivní. Jejich vztahy ke specifickým diagnostickým kategoriím.
	b	Poruchy osobnosti Poruchy osobnosti. Jejich možné příčiny, projevy a rizika . Příklady alespoň tří jejich specifických typů s charakteristikou jejich sebeprožívání, projevů a rizik v praktickém životě a možnostech léčby.
16	a	Kvantitativní poruchy vůle a jednání Abulie, hypobulie, hyperbulie. Hypoagilnost, hyperagilnost, agitovanost, negativismus. Jejich vztahy ke specifickým tělesným či duševním stavům normálním nebo poruchovým.
	b	Psychická deprivace, syndrom týraného a zanedbávaného dítěte Pojetí deprivace vývojových potřeb, typické okolnosti vzniku deprivace, její druhy, projevy, následky a léčba. Syndrom CAN, jeho příčiny v rodině, projevy, diagnostika, možnosti nápravy.
17	a	Kvalitativní poruchy vůle a jednání Jednání impulsivní, zkratkovité, raptus, abúzus, obsedantní; tiky. Jejich vztahy ke specifickým duševním stavům či zvláštním situacím a ke specifickým diagnostickým kategoriím.
	b	Schizofrenní a schizoformní poruchy Schizofrenní a schizoformní poruchy u dětí a dospělých – po jednom příkladu poruchy v dětství a v dospělosti z hlediska příčin, projevů, možností léčby.
18	a	Psychomotorické poruchy vůle a jednání Psychomotorické poruchy kvantitativní a kvalitativní – akinéza, hypokinéza, katatonie. Povelová automacie, stereotypie, echomatismus. Jejich vztahy ke specifickým diagnostickým kategoriím.
	b	Afektivní poruchy Diagnostické kategorie afektivních poruch manických, depresivních, bipolárních, trvalých a rekurentních u dětí a dospělých. Jejich příčiny, projevy, průběh, osobní a sociální následky, možnosti léčby.
19	a	Návykové a účelové chování u dospělých Patologické hráčství, pyrománie, kleptománie, trichotillománie; vědomě či nevědomě účelové jednání ve vztahu k nemoci – simulace, agravace; Ganserův syndrom.
	b	Vývojové poruchy řeči a jazyka a specifické poruchy učení Artikulační, expresivní a receptivní poruchy řeči. Dyslexie, dysgrafie, dyskalkulie.

20	a	Poruchy bdělého vědomí Vědomí zastřené – somnolence, sopor, koma; obluzené – deliriózní stav, amentní stav; mráкотné stavy. Jejich projevy, jejich výskyt v souvislosti s tělesnými či duševními poruchovými stavy.
	b	Chorobné závislosti Zneužívání psychoaktivních látek a závislost na nich, psychické poruchy vyvolávané užíváním návykových látek, jejich projevy a účinky u pacienta, možnosti léčby.
21	a	Poruchy spánku Kvantitativní a kvalitativní poruchy spánku: insomnie přechodná a vleklá, hypersomnie; spánková apnoe, narkolepsie, spánková katalepsie, poruchy cyklu bdění-spánek, somnambulismus, spánkové děsy, noční můry.
	b	Poruchy rozumových schopností Poruchy inteligence: mentální retardace, demence; možnosti psychologické pomoci.

Poznámky ke studiu:

Přehled hlavních doporučených pramenů ke studiu psychopatologie:

- Atkinson, R. L. et al. *Psychologie*. Praha: Victoria Publishing, 1995 (1. vyd.); Portál, 2003 (2. vyd.), kap. 15. – Může posloužit pro rychlé zopakování většiny duševních poruch, nikoli však pro jejich postačující naučení.
- Lovasová, V. *Psychopatologie a psychodiagnostika pro učitele. Studijní materiál*. Plzeň: Katedra psychologie PeF Západočeské univerzity, 2012. Dostupné z <http://www.kps.zcu.cz/index.php?stranka=studijni-materialy-cs-4> – Velmi stručný přehled většiny uložených témat vhodný k rychlému zopakování.
- Miňhová, J. *Psychopatologie pro právníky*. (3. vyd.) Plzeň: Aleš Čeněk, 2006 – Velmi stručná, vhodná pro rychlý přehled jednotlivých témat individuální psychopatologie v dospělém i v dětském věku.
- Raudenská, J., Javůrková, A. *Lékařská psychologie ve zdravotnictví*. Praha: Grada. 2011. – Oddíly 5.1 – 5.3 k otázce o patologické bolesti. Oddíly 6.1 – 6.3.2 a 7.1 – 7.4 jako příklady částečně psychosomaticky podmíněných a příležitostně psychopatologické reakce vyvolávajících tělesných onemocnění.
- Svoboda, M. (vyd.) et al. *Psychopatologie a psychiatrie*. Praha: Portál, 2006. – Podrobná, plně vyhovující pro ty otázky, jejichž témata jsou v ní probírána. Vhodná pro studium jednotlivých otázek individuální psychopatologie.
- Vágnerová, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2004. – Velice podrobná, obsahuje většinu témat včetně výkladu pravděpodobného vzniku patologických stavů a možností jejich nápravy; navíc proti Svobodovi a zčásti Miňhové i témata patologie dětské, rodinné a sociální.
- WHO – Světová zdravotnická organizace. *Mezinárodní klasifikace nemoci MKN-10 (ICD-10)*. V. kapitola: Duševní poruchy a poruchy chování. Praha: Psychiatrické centrum Praha (2. vyd.), 2000. – Stručný přehled a syndromologická charakteristika všech tě. mezinárodně užívaných psychopatologických diagnostických kategorií.